

Lapin liitto
PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi

MUISTUTUS

16.1.2024

Dnro 026 /2024

Paliskuntain yhdistyksen muistutus, kuulutus 7.12.2023

POHJOIS-LAPIN MAAKUNTAKAAVA 2040

Lapin liitto on kuuluttanut nähtäville Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 kaavaehdotuksen.

Pohjois-Lapin maakuntakaava koskee Sodankylän, Inarin ja Utsjoen kuntien aluetta. Alueelle sijoittuu kokonaan tai osittain 16 paliskuntaa. Valtaosa paliskunnista (14) sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella (poronhoitolaki, PHL 848/1990, 2§), missä muulla maankäytöllä ei saa aiheuttaa poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Kaavan suunnittelu kohdistuu merkittävään alueeseen Suomen poronhoitoalueella: Alueelle kokonaan tai osittain sijoittuvien paliskuntien suurimmat sallitut eloporomäärät ovat yhteensä lähes puolet eloporoista ja alue myös tuottaa huomattavan osan (45 %) vuotuisista teurasporoista. Kaava-alueella poronhoidon merkitys ja asema elinkeinona on erityisen vahva ja myös poronhoidon merkitys alueelle on suuri: poronhoito on perinteisesti luonut täällä vahvasti elämisen ja kulttuurin perustan. Elinkeinolla on paljon paitsi välittömiä, myös välillisiä työllisyys- ja talousvaikutuksia mm. lihan ja muiden tuotteiden jalostuksessa ja matkailussa. Poro ja poronhoito ovat keskeinen osa alueen kulttuuriperintöä ja elävää kulttuuria, omavaraisuutta, ruokaturvaa ja laajemmin huoltovarmuutta. Elinkeinojen merkitys pohjoisen Suomen asuttuna pitämiseksi, elinvoimaisuudelle, imagolle, turvallisuudelle ja maisemakuvalle on suuri.

Kaavassa osoitetaan poronhoitoon merkittävästi vaikuttavaa maankäyttöä, kuten rautatie, kaivosten, kylmätestauksen ja matkailun maankäyttövarauksia sekä 400 kV:n voimajohto. Lisäksi kaavassa osoitetaan tuulivoiman tuotantoon soveltuvia alueita Sodankylän kunnan alueelle. Poronhoito on välttämätöntä ottaa huomioon ja turvata sen toiminta ja kehittämisen edellytykset maakuntakaavoituksessa. Kaavan vaikutukset tulee arvioida monipuolisesti ja laajasti, erilaiset kumulatiiviset vaikutukset huomioon ottaen. Vaikutusten arvioinnin tulee näkyä kaavan lopputuloksena niin, että poronhoidon toiminnan ja kehittämisen edellytykset on turvattu ja sille tärkeiden alueiden säilymisestä on huolehdittu.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Maakuntakaavat ovat luonteeltaan yleispiirteisiä, eivätkä siten maankäyttöä konkreettisesti toteuttavia. Niillä ei ratkaista kaikkia yksityiskohtaisempaa suunnittelua vaativia maankäytön yhteensovittamisen kysymyksiä. Ne kuitenkin ohjaavat alueiden käytön tarkempaa suunnittelua ja myös mahdollistavat maankäyttöhankkeita. Maakuntakaavoihin viitataan kaikissa alempiasteisissa kaavoissa ja myös hankesuunnittelussa. Viranomaisten on edistettävä kaavan toteuttamista. Maakuntakaavassa yleispiirteisesti ratkaistuja, äärimmäisen kiperiäkin yhteensovittamisen kysymyksiä käytetään alempiasteisten kaavojen ja luonnonvarahankkeiden eteenpäin viemisessä ja oikeuttamisessa. Siten maakuntakaava, laajemman mittakaavan alueidenkäytön yhteensovittamisessa, on paitsi ohjaava kaava myös käytännössä välillisesti maankäyttöä toteuttava kaava. Jotkin maakuntakaavatasoisen maankäytön yhteensovit-

tamiskysymykset ovat mittavuutensa vuoksi asioita, joiden ratkaisemista ei voi lykätä yksityiskoh-₂ taisempaan suunnitteluun.

Poronhoito on elinkeinona riippuvainen laajoista ja yhtenäisistä laidunalueista, ja sen vuoksi maakunta-kaavatasoisten kokonaisuuksien maankäytön suunnittelu vaikuttaa suoraan elinkeinon kestäväan jatkuvuuteen. Poronhoitoon liittyvillä kaavamerkinnöillä ja –määräyksillä tulee olemaan merkitystä kaikissa yksityiskohtaisemmissa kaavoissa ja myös muussa alueiden ja luonnonvarojen käytön suunnittelussa. Siksi on erittäin tärkeää saada ne asianmukaisesti merkittyä.

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 3 §). Poronhoitajat ovat paliskuntansa alueella oikeudenhaltijoita. Valtaosa kaava-alueesta kuuluu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen, missä valtion maita ei saa käyttää niin että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poronhoitolain 53 §:ssä säädetään, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Poronhoitolain mukainen neuvottelu on järjestetty ennen kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamista sekä ennen kaavaehdotusten valmistumista kummallakin kerralla. Kaavatyön aikana on järjestetty paliskuntien kanssa myös kaava- ja erillisneuvotteluita. Neuvotteluita on edelleen syytä jatkaa, mikäli paliskunnat näkevät ne tarpeellisiksi, ja mikäli kaavaan tulee vielä ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen muutoksia.

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (Maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL 132/1999, 9 §). Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa (VAT) edellytetään, että saamelaiskulttuurille ja -elinkeinoille tärkeiden alueiden säilymisestä tulee huolehtia. Maakuntakaavoja laadittaessa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta ja edistettävä niiden toteuttamista (MRL 24.2 §). Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28 §) edellytetään lisäksi kiinnitettävän erityisesti huomiota maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuri-perinnön vaalimiseen. Poronhoito on poronhoitoalueella keskeinen osa maakunnan elinkeinoelämää ja kulttuuri-perintöä. Poro alueelle sopeutuneena laiduntajan osaltaan ylläpitää luonnon monimuotoisuutta ja samalla alueen ominta kulttuuria. Laajojen maa-alueiden tarvitsijana poronhoito on altis muun maankäytön vaikutuksille ja siksi poronhoidon huomioon ottaminen maakuntakaavassa on äärimmäisen tärkeää. MRL 28.4 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta, sekä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavan toteuttamisesta kohtuutonta haittaa.

Poronhoitoa koskevat kaavamerkinnät ja –määräykset sekä kaavaselostus

Maakuntakaavassa on annettu erilaisia yleisiä kaavamääräyksiä. Poronhoitoaluetta koskeva yleinen kaavamääräys turvaa osaltaan elinkeinon alueidenkäyttöön liittyviä lakisääteisiä oikeuksia alempiasteisessa suunnittelussa. Paliskuntien rajat on merkitty kaavakartalle informatiivisina. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu alue osoitetaan myös kaavassa ja siihen liittyvä poronhoitolain kohta määräyksessä kerrotaan, niin ikään informaation siirtymisen vuoksi. Nämä ovat tarpeellisia määräyksiä ja informatiivisia merkintöjä ja on hyvä, että ne on osoitettu kaavassa.

Ratkaisevassa osassa poronhoidon toimintaedellytysten säilyttämisessä ovat laajat ja yhtenäiset porolaitumet, missä on laidunrauha. Ne turvaavat myös poronhoidon resilienssiä ilmastonmuutoksen aiheuttamia vaikutuksia vastaan. Luontaistalous- ja poronhoitovaltaiset alueet (Ms-1) sekä Metsätalous-

ja poronhoitovaltaiset alueet (M-1 -alueet) on kaavakartalla sijoitettu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Merkinnot ovat hyviä, sillä se kuvaa alueen todellista päämaankäyttöä, eli porojen laidunalueita ja muita elinkeinon liittyviä toiminnallisia alueita luontais- ja metsätalousalueilla. Alueet, joilla maankäytön päämuotoina ovat poronhoito ja metsätalous olisi syytä merkitä M-1 -alueina muuallakin kuin erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, sillä niitä on todellisuudessa koko poronhoitoalueella. Poronhoito on keskeinen maankäyttäjän Pohjois-Lapin kaava-alueen eteläiselläkin alueella, eikä poronhoidon näkyminen kaavamerkinnöissä sulje muita käyttömuotoja pois. Paliskuntain yhdistys vaatii, että M-1 -alue merkitään myös kaavaehdotuksessa osoitetuille M-alueiden valtion maille.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 on jatkettu aiemmissa Lapin maakuntakaavoissa aloitetulla linjalla ja merkitty kartalle ph -osa-aluemerkinnöillä paliskuntien erityisen tärkeitä kohteita, kuten erotusaitoja ja pysyviä laidunkiertoaitoja. Ph-merkinnällä on kaavassa osoitettu myös valtakuntien väliset po-roesteaidat Norjan ja Venäjän rajalla. Merkinnot suunnittelumääräys kuuluu:

”Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja va-lita poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu.

Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poroaitoja. Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertoaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.”

Ph-merkintä ja sen määräys ovat tarpeellisia informoimaan poronhoidolle tärkeitä alueista ja kohteista ja sen toiminnasta alueella. Merkintä kertoo yhdessä M-aluemerkintöjen kanssa siitä, ettei maisema ole ”tyhjä” vaan, että poronhoito toimii laajasti kaikkialla paliskuntien alueella.

Osa paliskunnista on kaavaprosessin aikana esittänyt kaavaan merkittäväksi alueita, joiden päämaankäyttömuoto olisi ”poronhoitovaltainen alue” tai ph-merkinnän osa-aluemerkintöjä alueina. Nämä sijoit-tuvat sinne, missä poronhoito on ainoa todellinen päämaankäyttäjän, kuten mm. valtion maille rajatut nk. dialogialueet, joilla metsätaloutta ei harjoiteta. Esim. Kemin-Sompion paliskunta on esittänyt ph-alue-rajausta Lokan altaan itäpuolelle paliskunnan erittäin tärkeälle laidun- ja toiminta-alueelle. Paliskuntain yhdistys näkee aluevarausehdotukset perusteltuina ja esittää niiden merkitsemistä kaavaan.

Muut kaavamerkinnot

Maakuntakaavaan on merkitty nk. Tunturiradan rautatielinjauksia merkinnöillä pr/o (Pelkosenniemen rajalta Sodankylään) ja pr/yt (Sodankylästä Kittilän rajalle). Paliskunnat ja Paliskuntain yhdistys vastus-tavat rautatien rakentamista sen poronhoidolle aiheuttamien huomattavien haittojen vuoksi. Paliskuntain yhdistys vaatii, että rautatielinjaukset poistetaan maakuntakaavasta. Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 alueella rautatien ohjeellinen linjaus sijoittuu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle ja yhteystarve merkintä myös sen eteläpuolelle. Rata jakaa paliskuntien laidunalueet ja poronhoidon toi-minta-alueet, estää merkittävien laidunalueiden käyttämisen, estää laidunkierron ja porojen kuljettami-sen erotuksiin, sekä aiheuttaa merkittävät vahingot ja taloudelliset menetykset. Tämä johtaisi siihen, että paliskuntien poronhoito tulisi järjestää kokonaan uudelleen tai jopa siihen, että paliskuntia on jaettava tai yhdistettävä muihin paliskuntiin. Rautatien vaikutukset olisivat paikallisten elinkeinon menetysten kautta merkittäviä, laaja-alaisia ja pysyviä taloudellisia, kulttuurisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Rautatie tuhoaa alueeltaan ja vaikutusalueeltaan pysyvästi porolaitumia ja vie siten elinkeinon harjoittamisen oi-keutta asianosaisten paliskuntien osakkailta. Paliskuntien nykyisenkaltaisen poronhoito loppuisi ja po-ronhoitotoiminta pitäisi järjestää uudestaan. Myös siellä, missä rautatie ei sijoitu keskelle

paliskuntien laitumia, se aiheuttaa kuitenkin aina esteen, merkittäviä laidunmenetyksiä muodostuvien ”kuolleiden kulmien” kautta, onnettomuuksia ja muita haittoja ja menetyksiä paliskunnille.

MRL 28.4 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta, sekä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavan toteuttamisesta kohtuutonta haittaa. Paliskuntain yhdistys katsoo, että kaavan toteuttamisesta ns. Tunturiradan osalta aiheutuisi poronhoidolle kohtuutonta haittaa (MRL 28.4 §), sillä se estäisi paliskuntien vapaan laidunusoikeuden toteutumisen (PHL 3§). Toimivat ja suunnitellut kaivokset ovat ilmaisseet, etteivät ne tarvitse ratayhteyttä. Myöskään matkailu ei tarvitse itä-länsi yhteyttä, ja etelästä Kemijärvelle ja Kolariin, lähelle matkailukeskuksia, rata on jo. Katsomme, että Tunturiradan merkitseminen Pohjois-Lapin maakuntakaavaan 2040 ei ole perusteltua, ja se tulisi sieltä poistaa. Paliskunnille, joihin rautatie on merkitty, aiheutuu jo valmiiksi merkittäviä haittoja olemassa olevasta muusta maankäytöstä sekä huomattavia uhkia muun muassa kaivoshankkeista (Sakatti ja Ikkari).

Poronhoitolain 53 §:n neuvottelussa esitettiin poronhoidon turvaamista koskevan määräyksen lisäämistä kaivostoiminnan EK-merkintöihin. Paliskuntain yhdistys pitää tätä perusteltuna. Määräys on lisätty EK-merkintään, mutta ei ek-1-merkintään. Paliskuntain yhdistys esittää, että määräys lisätään myös ek-1 merkintään. Esitämme myös mineraalipotentialisen vyöhykkeen merkinnän poistamista suojelualueilta, sillä se on ristiriidassa alueiden suojelun kanssa. Malminetsintää ei tule ohjata suojelualueille tällaisen merkinnän kautta.

Tuulivoimatuotantoon sopivia alue osoitetaan kaavaehdotuksessa Sodankylän kunnan alueelle, Syväjärven paliskunnan lounaisosassa (tv2355). Syväjärven paliskunta on erittäin huolissaan osoitetun tuulivoimamerkinnän vaikutuksista. Alue on paliskunnan tämän osan porojen tärkein kesä- ja talvilaidun alue ja sen vieressä sijaitsevassa Kuussokan aidassa pidetään vuosittain vasanmerkitykset ja poroerotukset. Alueen rakentaminen tuulivoimateollisuudelle lopettaisi alueen poronhoidon, sillä porot eivät voisi laiduntaa alueella laitumien ja laidunrauhan menettämisen vuoksi. Tämän seurauksena erotusaita jäisi pois käytöstä. Haitta tälle paliskunnan osan poronhoidolle ja poronhoitajaperheille olisi kohtuuton. Paliskuntain yhdistys esittää, että tv2355 poistetaan kaavakartalta.

Paliskuntain yhdistys katsoo, että Nuttioiden (Rovalaen) sekä Kurittuaapan tuulivoimamerkintöjen poistaminen kaavakartalta oli välttämätöntä Sattasniemen paliskunnalle aiheutuvien huomattavien haitallisten vaikutusten vuoksi ja kiittää niiden poistamisesta. Alueet olivat porojen laidunkieiron, porolaitumien ja poronhoidon toimintojen järjestämisen kannalta kriittisellä alueella. Alueiden toteuttaminen aiheuttaisi poronhoidolle huomattavaa haittaa, mikä on poronhoitolailla kiellettyä, eikä sitä voi poistaa esim. aluetta pienentämällä. Huomattava haitta todettiin Nuttioiden osalta myös Lapin liiton tuulivoimaselvityksessä (2022). Kaavakartalta jo poistettuja tv-merkintöjä ei tule palauttaa kartalle.

Useat paliskunnat vastustavat Fingridin 440 kV voimajohdon yhteystarpeen merkitsemistä maakunta-kaavaan ja ovat vaatineet sen poistamista kaavakartalta. Voimajohto aiheuttaisi huomattavaa haittaa sijoituessaan paliskuntien pääerotusaitojen läheisyyteen ja niihin liittyvien rakenteiden alueelle. Voimajohdosta aiheutuu laidunmenetyksiä suoraan ja epäsuorasti porojen välttämällä laiduntamista johdon alla. Johto myös vaikeuttaisi poronhoitotöitä (mm. helikopterin käyttöä) etenkin pääerotusaitojen ja niihin liittyvien toimintojen alueilla. Paliskuntain yhdistys katsoo, että voimajohdon yhteystarve tulee poistaa kaavasta.

Useat paliskunnat ovat ottaneet kantaa matkailun kehittämisvyöhykkeiden rajauksiin alueillaan kaavatyön edetessä. Paliskuntain yhdistys katsoo, että esitetyt muutokset ovat perusteltuja. Paliskunnilla on vyöhykkeiden alueilla tärkeitä laidun- ja toiminnallisia alueita, joilla matkailun kehittäminen väistämättä johtaisi poronhoidon edellytysten heikkenemiseen. Paliskuntain yhdistys esittää vyöhykkeiden rajaamista paliskuntien esittämällä tavalla: matkailun kehittäminen tulee keskittää kylien ja valtatiehen lähisyyteen ennemmin kuin laajoille erämaisille alueille, missä ne ovat väistämättä tärkeitä, rauhallisilla porolaitumilla.

MU-3 alueet eli metsätalous- matkailu ja poronhoitovaltaiset alueet joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, on osoitettu varsin laajoina Tankavaarassa, Saariselällä ja Inarissa. Niiden rajoituksia tulee pienentää paliskuntien ehdotusten mukaisena.

Kaavassa osoitetaan kylmätestauksen kehittämisvyöhykemerkinä (el). El-merkinnän tavoitteena on keskittää kylmätestaustoimintaa Ivalon taajama-alueen infrastruktuuriin tukeutuen sekä samoille häiriöalueille olemassa olevan toiminnan kanssa. Paliskunnat ovat esittäneet huolensa kylmätestauksen kehittämisvyöhykkeen laajuudesta. Ivalon paliskunnan alueella on jo olemassa ja maakuntakaavassa on osoitettu valtavasti kylmätestausta sekä muuta maankäyttöä ja pelkona on, että laidun- ja toiminta-alueet vähenevät ja poronhoidon edellytykset siten heikentyvät entisestään. Hammastunturin paliskunnan alueella vyöhyke on niin ikään kaukana Ivalon taajamasta, rauhallisilla porolaidunmailla. Vyöhykettä tulee pienentää lähemmäs Ivalon taajamaa.

Ivalon paliskunta vaati poronhoitolain 53 §:n mukaisessa neuvottelussa Saariselkä-Rajajooseppi-Nellim moottorikelkkareitin yhteystarpeen poistamista maakuntakaavasta. Se halkoisi paliskunnan tärkeitä, rauhallisista laidunalueista, mistä paliskunnassa on muun maankäytön vuoksi huutava pula, sekä aita-alueita, missä aitojen kiinnipysyminen on kriittisen tärkeää. Reitti aiheuttaisi potentiaalisesti häiriötä myös paliskunnalle tärkeälle Tsarmitunturin erämaa-alueelle, sillä se kulkee osittain erämaa-alueella ja sivuaa sitä pitkältä matkalta. Reitti ei ole käytössä ja Saariselältä Inarijärvelle on olemassa muita moottorikelkkareittejä. Lapin paliskunnassa reitti sijoittuu Raja-Jooseppiin, alueelle missä laiduntaa huomattavan suuri määrä poroja juuri reitin vilkkaimpaan käyttöaikaan, eli keski- ja kevättalvella. Kelkka aiheuttaa häiriötä viimeisillään tiineille vaatimille sekä aiheuttaa porojen kulkemista pois paliskunnan laidunalueelta, koska veräjät eivät pysy kiinni. Myös Lapin paliskunta katsoo, ettei moottorikelkkareittiä tai sen yhteystarvetta tule osoittaa maakuntakaavassa. Paliskuntain yhdistys pitää paliskuntien esitystä erittäin hyvin perusteltuna ja esittää reittimerkinnän poistamista kaavakartalta. Tähän olisi tullut päätyä yhteisvaikutusten arvioinnin pohjalta, sillä esimerkiksi Ivalon paliskunnassa on jo valtavasti muuta maankäyttöä. Samoin valtion maiden hallinnoija ja reiteistä vastaava Metsähallitus on aiemmin vaatinut yhteysmerkinnän poistamista.

Paliskunnilla voi olla myös muita perusteltuja tarpeita kaavamerkintöjen muuttamiseksi. Paliskuntain yhdistys katsoo, että niitä tulee toteuttaa.

Vaikutusten arviointi

Kaavaselostuksessa on ensimmäistä kertaa arvioitu paliskuntatasolla kaavan vaikutuksia. Se on hyvä, sillä maakuntakaava on ainoa kaavataso, jossa tällaista kokonaisvaltaista arviointia voidaan käytännössä tehdä. Vaikutusten arvioinnin tulisi näkyä kaavan lopputuloksessa niin, että poronhoito on turvattu ja sille tärkeiden alueiden säilymisestä on huolehdittu. Paliskuntain yhdistys katsoo, että paliskuntakohtainen vaikutusten arviointi on kehittynyt työn edetessä, mutta siinä on edelleen parannettavaa. Muutamissa paliskunnissa on valmiiksi ja suunnitteilla niin paljon kumulatiivista haittaa aiheuttavaa muuta maankäyttöä että vaikutusten arvioinnissa tulisi päätyä siihen ettei tiettyjä uusia merkittäviä

haittaa aiheuttavia merkintöjä osoiteta tai että ne osoitetaan nykyistä suppeampina. Niitä on käyty₆ läpi edellä tässä lausunnossa.

Lopuksi

Kaavassa esitetään poronhoidolle huomattavaa haittaa aiheuttavia asioita, kuten rautatie, moottorikelkkareitti, kaivosalueita, tuulivoima-alue, kylmätestausta, 440 kV voimajohto sekä matkailua. Paliskuntain yhdistys esittää muutoksia näiden merkintöihin ja määräyksiin. Lisäksi esitämme M-1 -merkinnän laajentamista.

Tunturiradan merkitseminen maakuntakaavaan omalta osaltaan mahdollistaa sen rakentamisen. Rata tuhoaa porojen vapaan laidunnusoikeuden alueella (PHL 3 §) ja aiheuttaa huomattavaa haittaa erityisellä poronhoitoalueella sijaitseville paliskunnille ja lopettaa niissä nykyisenkaltaisen poronhoidon. Rautatie halkoisi tärkeitä porolaitumia sekä laajemmin paliskuntia, aiheuttaisi suoria ja suuria epäsuoria laidunmenetyksiä, aiheuttaisi laidunten kulumista, estäisi porojen luontaisen laidunkierron ja poronhoitotyöt. Tunturirata aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia ja menetyksiä porotaloudelle sekä laajaa kannattavuuden heikkenemistä. Rata-alueen paliskunnat vastustavat radan kaavoittamista. Kaikkia aiheutuvia menetyksiä ei voi poistaa jatkosuunnittelussa tai mitenkään korvata rahallisesti vaan paliskunnat jäävät yksin kantamaan rautatien aiheuttamat haitat. Merkinnän mahdollistama rakentaminen aiheuttaa siten paliskunnille kohtuutonta haittaa (MRL 28.4 §). Merkinnät tulee poistaa.

Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 viimeistelyssä on välttämätöntä ottaa huomioon nykyinen maankäyttö sekä säilyttää poronhoidolle tärkeät alueet ja turvata paliskuntien tulevaisuuden toiminta- ja kehittämisedellytykset. Kaavan vaikutukset tulee arvioida monipuolisesti ja laajasti, erilaisten maankäyttövarausten ja niiden vaikutusalueiden kumulatiiviset vaikutukset huomioon ottaen. Vaikutusten arvioinnin tulee näkyä valmiissa kaavassa niin, että poronhoito on turvattu ja sille tärkeiden alueiden säilymisestä on huolehdittu. Tarvittaessa paliskuntien kanssa tulee jatkaa neuvotteluita.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Marja Anttonen, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi,
+358 401247422

ma/ao